

[Elgaard.]

sker i økonomiske forhold som alle andre, og når så dertil føjes, at der er lejere, der ikke er behagelige at have med at gøre, kan de to ting antagelig gå nogenlunde lige op imod hinanden. Den højtærede minister gør i hvert fald fejl i at søge gennem lovgivningen at gøre lejerne til ejendommenes herrer bortset fra betalingen af skatter.

Med hensyn til boligselskaber og boligforeninger gælder det vel, at det ikke kræver noget større offer at blive medlem af en boligforening eller et boligselskab, og det er vel også således, at den dag, da boligselskabet kommer i vanskeligheder, kan det enkelte medlem uden videre forlade selskabet eller foreningen — man kan jo ikke gøre udlæg hos et medlem af et falleret boligselskab. Men går den private bygherre i stykker, tror jeg jo nok, man finder hans adresse. Jeg ville derfor finde det rimeligt, hvis man søgte at gennemføre sådanne ændringer i boligstøtte-lovgivningen, at man tog et alvorligt skridt, så vidt det kunne gøres, henimod at stille de forskellige former for byggeri nogenlunde lige, hvad prioritering, finansiering og øvrige vilkår angår. Det er sikkert den vej, der hurtigst vil skaffe den boligreserve, vi gerne skulle nå til. Det er imidlertid forståeligt, at man fra grundejernes side finder, at der eksisterer et urimeligt misforhold derved, at grundejernes indtægter gennem huslejestoppet stadig fastholdes på det ganske forældede og aldrig tilbagevendende prisniveau fra før krigen, medens grundejerstandens udgifter, bortset fra en ret begrænset rentelettelse, må betales efter de nutidige særdeles høje og stadigt stigende priser. Sammenligner man grundejerstandens økonomiske vilkår med vilkårene for andre af landets erhverv og stænder, må det derfor i sandhedens interesse indrømmes, at det er en uretfærdig fremgangsmåde, der følges. Det er den eneste befolkningsgruppe, for hvem man har krævet 1939-indtægtsbasis fastholdt. Man må vel også kunne erkende, at vedligeholdelsesudgifter på ejendomme er steget med op mod 200 pct., og enhver kan og må indrømme, at den opnåede rentelettelse langt fra kan opveje nogen betydende del af prisstigningen.

Når man gennemgår lovforslagets 162 paragraffer, får man det helhedsindtryk, at den højtærede minister tilsigter en hårdhændet socialisering. Jeg vil i denne forbindelse gerne kaste et blik tilbage på

bolig- og huslejeforholdene her i landet efter den forrige storkrig. Gør man det, vil man konstatere, at prisniveauet, altså leveomkostningerne, faldt i lave dengang med en stigning på omkring 50 pct. over 1914-niveauet. Også dengang rejstes spørgsmålet om stigning i huslejerne, også dengang var regering og rigsdag beskæftiget med at støtte byggeriet, men man enedes også ret hurtigt om, at man ikke kunne have flere forskellige prisniveauer for ligeartede lejligheder. Derfor måtte huslejen for den gamle boligmasse sættes op. Der fandt dengang en række forhandlinger sted, hvori de forskellige interesserede parter også fra teknisk og politisk side deltog, og bestræbelserne gik ud på at finde de rigtige veje frem og enes om endemålet. Det lykkedes dengang. Ved lovene af 1921 og 1922 autoriserede man minimumslejer, der efterhånden resulterede i en lejestigning på omkring 30 pct. over 1914-niveauet, ligesom der slækkedes på huslejekontrol, huslejenævn for provinsens vedkommende. Vel opretholdtes der visse kontrolregler indtil 1935, men resultatet for huslejens vedkommende blev en stigning fra 1916 til 1924 på mellem 40 og 50 pct. for lejligheder: fuldført før 1915. Denne gradvise stigning gennem en årrække tilfaldt grundejerne.

Spørgsmålet om at indføre en huslejeskat blev også rejst under disse forhandlinger, men forslaget fandt ikke fornøden tilslutning. Selvfølgelig var der også dengang diskussion derom og agitation mod en sådan huslejestigning. Men da samtidig lønninger og indtægter steg, fandt i virkeligheden hele den interesserede part af befolkningen, at stigningen var rimelig. Denne gang er lønninger og indtægter for hele befolkningen i forvejen steget, men det har ikke kunnet foranledige den højtærede minister til at slække på restriktionerne eller kontrollen, men derimod til at foreslå en skærpelse af disse. Jeg synes, det er et tilbageskridt, en snæversynet politik, og jeg tror ikke, at den højtærede minister vil få tilstrækkelig tilslutning dertil. Den stigning, der er sket i huslejen i årene fra 1916 til 1939, vil der ikke være noget menneske der med saglig begrundelse kan have noget at indvende imod, idet den har bundfældet sig som en naturlig økonomisk tilpasning i samklang med den øvrige økonomiske udvikling. Også nu vil pris- og indtægtsniveauet sikkert bundfælde sig omkring 40—50 pct. over niveauet i 1939. Ud fra dette synspunkt tror jeg også, den højtærede minister skal overveje bestemmelserne i huslejevlovgivningen.